Ministerie van Klimaat en
Groene Groei

> [redacted]

De Voorzitter van de Tweede Kamer
der Staten-Generaal
[redacted]

Klimaat en groene Groei

Bezoekadres
[redacted]

Postadres
[redacted]

Overheidsidentificatienr
00000003952069570000

T [redacted] (algemeen)
F [redacted] (algemeen)
[redacted]

Ons kenmerk
KGG / 102942490

Bijlage(n)
1

Datum 16 januari 2026
Betreft Kamerbrief aanvullende afspraken sectorakkoord gaswinning op land

Geachte Voorzitter,

Nederland schakelt over van fossiele naar duurzame energie. Die overgang kost tijd. Aardgas blijft tot minstens 2045 een belangrijke rol spelen als transitiebrandstof. Het ministerie van Klimaat en Groene Groei is verantwoordelijk voor de leveringszekerheid van aardgas. In de Kamerbrief van 6 december 2024[1] is toegezegd om met de sector afspraken te maken over de verantwoorde afbouw van gaswinning op land, de voorwaarden waaronder deze gaswinning nog plaats zal vinden en regionale batendeling. Deze afspraken zijn nodig om tegemoet te komen aan de zorgen van zowel omwonenden en regionale bestuurders als sectorpartijen rond de gaswinning op land. Het kabinet heeft aandacht voor deze zorgen en wil hier invulling aan geven door duidelijkheid te bieden over de toekomst van gaswinning op land.

Deze aanvullende afspraken dragen daaraan bij en zijn een uitwerking van artikel 10 van het 'Sectorakkoord gaswinning in de energietransitie'[2] van 23 april 2025. Het Sectorakkoord gaswinning in de energietransitie is tot stand gekomen in samenwerking met de brancheverenigingen Element NL, haar leden en Energie Beheer Nederland (EBN). Hierbij treft u de aanvullende afspraken over gaswinning op land aan. Veilige en verantwoorde winning blijft onverminderd het uitgangspunt. Deze afspraken vormen een aanvulling op het bestaande kader en versterken de gezamenlijke inzet om het proces rond gaswinning op land transparant, zorgvuldig en verantwoord vorm te geven. In deze brief wordt ingegaan op waarom, hoe en waarover er aanvullende afspraken zijn gemaakt. Tot slot wordt ingegaan op openstaande toezegging en moties en het vervolgproces. In de bijlage vindt u de aanvullende afspraken voor gaswinning op land.

Gaswinning op land
Op dit moment komt ongeveer een derde van het primaire energieverbruik van huishoudens en industrie in Nederland uit aardgas. Om de levering van aardgas voor dit deel van onze energievraag te waarborgen is samenwerking met de

[1] Kamerstukken II 2024/25 33529, nr. 1264
[2] Kamerstukken II 2025/26 33529, nr. 1293

gaswinningsbedrijven essentieel. De gaswinning op land neemt sinds de eeuwwisseling af en wordt richting 2050 verantwoord afgebouwd. Soms is daarbij nieuwe winning of uitbreiding dan wel verlenging van bestaande winning nodig.

Zolang aardgas nodig is heeft binnenlandse gaswinning, daar waar dat veilig en verantwoord gewonnen kan worden, de voorkeur boven import. Momenteel dekt de totale gasproductie uit de Nederlandse kleine velden op land en zee nog ongeveer 30% van de totale Nederlandse aardgasvraag (circa 30 miljard kuub in totaal). Nederland is hiermee netto-importeur van aardgas. Gas uit eigen bodem is klimaatvriendelijker, omdat buitenlandse winning vaak vervuilender is en transport extra energie kost. Ook draagt winning in eigen land bij aan het beperken van de importafhankelijkheid en draagt het strategisch bij aan de leveringszekerheid en betaalbaarheid van aardgas in Europa. De oorlog in Oekraïne onderstreept dit belang. Daarmee is de gaswinning uit de Nederlandse kleine velden van nationaal en Europees belang.

Het kabinet ziet dat het maatschappelijk draagvlak voor gaswinning op land niet vanzelfsprekend is. Er leven zorgen bij omwonenden over de mogelijk impact op hun omgeving. Het kabinet trekt zich deze zorgen aan en tracht met deze aanvullende afspraken duidelijkheid te bieden aan alle betrokkenen over de gaswinning op land tijdens de transitieperiode en de voorwaarden waaronder dat kan plaatsvinden. Deze aanvullende afspraken kunnen, voor de periode dat Nederland gas nog nodig heeft, bijdragen aan het maatschappelijk draagvlak voor gaswinning in eigen land onder meer door meer aandacht te hebben voor de zorgen van omwonenden.

Gesprek met de medeoverheden
Aangezien gaswinning op land altijd in een gemeente en een provincie plaatsvindt, heeft het kabinet de voorgenomen aanvullende afspraken op meerdere momenten in een vrij en open gesprek met regionale bestuurders besproken. Omdat gaswinning ook plaatsvindt in een waterschap/watersysteem is ook met vertegenwoordigers van waterschappen gesproken. Op deze wijze kon het regionale perspectief worden opgehaald en konden de waardevolle inzichten van de medeoverheden benut worden om de afspraken tussen sector en kabinet te finaliseren.

Aanvullende afspraken gaswinning op land
De afspraken die op grond van artikel 10 van Sectorakkoord gaswinning in de energietransitie[3] zijn gemaakt met de sector en EBN, betreffen een aanvulling op het bestaande kader en versterken de gezamenlijke inzet om het proces rond gaswinning op land transparant, zorgvuldig en verantwoord vorm te geven. Betrokken partijen hebben aanvullende afspraken gemaakt over a) de verantwoorde afbouw van gaswinning op land, b) de voorwaarden waaronder deze

[3] Kamerstukken II 2025/26 33529, nr. 1293

gaswinning nog plaats zal vinden en c) batendeling. De aanvullende afspraken treft u aan in de bijlage bij deze brief.

a. Afbouw van winning in de tijd

Het kabinet wil recht doen aan de lokale zorgen en belangen door duidelijkheid te bieden over de toekomst van gaswinning op land. Om deze helderheid te verschaffen is een analyse van EBN bijgevoegd: "Stand van zaken gaswinning op land in de Transitiefase" (zie bijlage II bij de aanvullende afspraken van het sectorakkoord over gaswinning op land). Deze wordt jaarlijks geactualiseerd en gepubliceerd. De analyse geeft inzicht in de lopende en voorgenomen gaswinningsprojecten. De gaswinning op land neemt sinds de eeuwwisseling af en wordt richting 2050 op weg naar een klimaatneutraal energiesysteem verantwoord afgebouwd. Zoals de analyse laat zien betekent dit dat daarbij soms nieuwe of uitbreiding dan wel verlenging van bestaande winning nodig is om het stelsel van gaswinning in Nederland tijdens de transitieperiode goed te laten werken.

Naast helderheid over de afbouw hebben medeoverheden gevraagd om meer duidelijkheid waar er nog gas gewonnen zal worden. Omdat vanwege de bedrijfsvoering maar ook de bedrijfsvertrouwelijkheid gaswinningsbedrijven niet langer dan 5 jaar vooruit kunnen kijken is niet voor de gehele transitieperiode op detailniveau aan te geven waar gas gewonnen zal worden. Dat is wel mogelijk op korte- en middellange termijn.

Om medeoverheden tegemoet te komen zijn afspraken toegevoegd aan het sectorakkoord die de transparantie richting medeoverheden ten goede komt. Zo is – in aanvulling op het betrokkenheidsplan (zie onder b verder toegelicht) – ook opgenomen dat operators op verzoek van medeoverheden op provinciaal niveau periodiek inzage geven in de lopende en de op korte en middellange termijn (tot maximaal 5 jaar) voorgenomen gaswinningsprojecten (artikel 3.1). Hetzelfde geldt voor de ontmanteling. Gaswinningsbedrijven geven op verzoek van medeoverheden op provinciaal niveau periodiek inzage in het ontmantelingsproces (artikel 7.1). Deze artikelen dragen daarmee bij aan overzicht en voorspelbaarheid voor regionale overheden.

Daarnaast is (in bijlage III bij de aanvullende afspraken van het sectorakkoord over gaswinning op land) een Overwegingendocument opgesteld om duidelijkheid te geven op basis waarvan gaswinningsbedrijven op land en EBN beslissingen nemen over bestaande en voorgenomen nieuwe winning uit kleine velden op land. Verder beoogt het 'Narratief gaswinning kleine velden op land' (in bijlage IV bij de aanvullende afspraken van het sectorakkoord over gaswinning op land) helderheid te geven over nut en noodzaak van gaswinning tijdens de transitieperiode en hoe de veiligheid van gaswinning wordt geborgd en gemonitord.

b. Voorwaarden waaronder gaswinning tot die tijd wel en niet mogelijk is

Het is belangrijk om medeoverheden en lokale belanghebbenden tijdig en zorgvuldig te betrekken gedurende alle fases van gaswinning. Aanvullend op

bestaande afspraken en wetgeving, zijn in artikel 2 (en in bijlage I bij de aanvullende afspraken van het sectorakkoord over gaswinning op land) afspraken gemaakt waarin acties zijn neergelegd om de omgeving te betrekken. Zo zullen gaswinningsbedrijven op land vóór het indienen van (wijziging van) een winningsplan in gesprek gaan met betrokken medeoverheden en relevante belanghebbenden over de plannen en hoe de omgeving betrokken zal worden. Uitkomsten hiervan worden vastgelegd in een betrokkenheidsplan die het bedrijf bij een winningsplan ook overlegt aan het ministerie van Klimaat en Groene Groei. Het ministerie zal vervolgens in contact treden met de medeoverheden over dit betrokkenheidsplan.

Voor alle betrokkenen is een voorspelbaar proces belangrijk. Zo weet iedereen waar hij aan toe is en wanneer er iets van hen verwacht wordt. Om het proces te verbeteren zijn er in artikel 6 (en in bijlage VI bij de aanvullende afspraken van het sectorakkoord over gaswinning op land) procesverbeteringen afgesproken. Deze afspraken zien onder andere op procedurele afspraken tussen het ministerie van Klimaat en Groene Groei en gaswinningsbedrijven (zoals aankondiging en planning) en wat te doen mocht het proces toch anders lopen.

Daarnaast werken de gaswinningsbedrijven op land mee aan het verkennen van een actualisatie van de methodiek van een Seismisch Risico Beheersplan (SRB) voor kleine velden. Denk daarbij bijvoorbeeld aan de gehanteerde meeteenheid. Tot die tijd blijft de huidige werkwijze gehandhaafd, tenzij anders afgesproken zoals bij Warffum. In aanvulling hierop is met gaswinningsbedrijven afgesproken ook voor velden waarop geen SRB van toepassing is (zogenaamde categorie 1 velden) de winning eveneens tijdelijk stil te leggen voor nader onderzoek als een beving van boven 3 op de schaal van Richter plaatsvindt. De kans hierop is ontzettend klein, maar met deze afspraken in artikel 4 geldt voor alle kleine velden een uniforme afspraak.

Verder werken gaswinningsbedrijven indien gewenst ook mee aan het oprichten van een Commissie Bodemdaling Aardgaswinning[4] voor de provincies die nog niet een dergelijke commissie kennen. Deze commissie kan van grote toegevoegde waarde zijn voor regionale overheden. Friesland en Groningen hebben hier reeds ervaring mee. In aanvulling hierop zijn gaswinningbedrijven ook bereid mee te werken aan de uitbreiding van de bevoegdheden van de Commissie Mijnbouwschade op twee onderdelen. Namelijk de verruiming van de huidige indieningstermijn van 12 maanden voor het melden van een schade na een geïnduceerde beving. En de mogelijkheid om kleine stichtingen die geen onderneming zijn ook in de gelegenheid te stellen om zich te kunnen wenden tot de Commissie Mijnbouwschade.

Omdat verantwoord beheer niet stopt bij de beëindiging van gaswinning bevat het sectorakkoord land ook aanvullende afspraken rondom ontmanteling en nazorg in

[4] Een commissie welke beoordeelt of schades door bodemdaling komen door aardgaswinning.

artikel 7. Zo informeren gaswinningsbedrijven op land het ministerie en medeoverheden in een verwijderingsplan over hoe ze invulling zullen gegeven aan "ontmanteling en nazorg". In aanvulling daarop zal EBN in hun jaarlijkse analyse ook inzichtelijk maken hoe het staat met de ontmanteling van mijnbouwwerken op land in Nederland.

c. Batendeling

Het is belangrijk dat de regio waar gaswinning plaatsvindt mee mag delen in de baten. Gaswinningsbedrijven zijn bereid bij nieuwe projecten die de 2 miljard kuub, gedurende de looptijd van de winning, niet overschrijden, 5% van de netto omzet per project af te dragen aan de regio. Bij gaswinningsprojecten waarbij meer dan de 2 miljard kuub gedurende de looptijd van de winning, wordt gewonnen, maakt het gaswinningsbedrijf maatwerkafspraken voor batendeling met de betrokken medeoverheden. In artikel 5 (en in bijlage V bij de aanvullende afspraken van het sectorakkoord over gaswinning op land) staat aangegeven onder welke voorwaarden dit precies gebeurt.

De verdeling van baten kan pas plaatsvinden zodra er winstgevendheid is. Om ervoor te zorgen dat dit voor meer projecten het geval zal zijn, zijn afspraken gemaakt over het gebruik mogen maken van de investeringsaftrek. In artikel 5.2 is de afspraak opgenomen dat een gaswinningsbedrijf alleen gebruik mag maken van de investeringsaftrek als er sprake is van batendeling met de regio. Zonder batendeling kan geen investeringsaftrek plaatsvinden. Als aanvullende voorwaarde is verder opgenomen dat de totale omvang van de batendeling gelijk of meer moet zijn dan het genoten voordeel door een gaswinningsbedrijf van de investeringsaftrek. Dus ook wanneer de gaswinning niet succesvol mocht blijken te zijn, ontvangt de regio desondanks minimaal de door het gaswinningsbedrijf ontvangen investeringsaftrek als batendeling, als tegemoetkoming voor de mogelijk ervaren overlast. Met deze aanvullende afspraken wordt de uitvoering van het 'Convenant investeringsaftrek kleine velden op land[5]' opgeschort zodat de batendeling maximaal ten gunste komt aan de regio.

De hoeveelheid gaswinning in Nederland heeft impact op de gasbaten van het Rijk. Vooraf is niet in te schatten wat het budgettaire effect van deze aanvullende afspraken is op de gasbaten (en hoeveel wordt afgedragen aan de regio). Eventuele effecten leiden tot een bijstelling van de gasbaten en worden via de reguliere ramingssystematiek in de begroting verwerkt.

Moties en toezeggingen

In de Kamerbrief van 6 december 2024[6] heeft het kabinet toegezegd te streven naar het vóór de zomer bereiken van aanvullende afspraken met de sector over een set randvoorwaarden voor gaswinning op land. Het kabinet heeft de Kamer in

[5] Kamerstukken II 2020/21 33529, nr. 836
[6] Kamerstukken II 2024/25 33529, nr. 1264

14 juli 2025[7] en 5 december 2025[8] geïnformeerd meer tijd nodig te hebben. Deze toezegging is middels deze brief uitgevoerd: de aanvullende afspraken zijn in samenwerking met de betrokken partijen tot stand gekomen en vormen een versterking van het bestaande kader voor verantwoordelijk en veilig opereren.

Daarnaast heeft de Kamer twee moties aangenomen die betrekking hebben op het sectorakkoord land:

- De [redacted] cs[9] (19 december 2024) verzoekt om in de gesprekken met de sector over de afbouw van gaswinning op land tevens te bezien welke mogelijkheden bestaan voor batendeling bij verlenging van projecten.
- De motie van de leden [redacted] en [redacted][10] (10 juni 2025) verzoekt het kabinet om in gesprekken met mijnbouwbedrijven in te zetten op een passende bijdrage voor de regio, waarbij omwonenden worden betrokken bij de besteding van deze middelen.

Beide moties zijn betrokken bij het opstellen van de aanvullende afspraken en de hierin opgenomen uitgangspunten voor regionale betrokkenheid en batenverdeling. Hiermee acht het kabinet de moties uitgevoerd.

Vervolg

Het vorige kabinet heeft met de contourennota een eerste stap gezet richting nieuw beleid voor het gebruik van de diepe ondergrond. Het huidige kabinet bouwt hierop voort, onder meer door de in deze brief beschreven aanvullende afspraken. Daarnaast werkt het kabinet met het Programma Duurzaam Gebruik Diepe Ondergrond (DGDO) aan het inzichtelijk maken van welke activiteiten in de diepe ondergrond waar kunnen plaatsvinden en onder welke voorwaarden. Daarbij wordt ook richting gegeven aan andere vormen van mijnbouw in Nederland, zoals zoutwinning, geothermie en energieopslag in de diepe ondergrond. Verder wil het kabinet in het kader van de herziening van de Mijnbouwwet meer regie nemen op activiteiten in de ondergrond en ruimte bieden aan vormen van mijnbouw die bijdragen aan een duurzaam energiesysteem, zoals de winning van aardwarmte en de opslag van stoffen als waterstof.

Met deze inzet beoogt het kabinet te komen tot een zorgvuldig, samenhangend en toekomstbestendig kader voor het gebruik van de diepe ondergrond in Nederland.

[redacted]
Minister van Klimaat en Groene Groei

---

[7] Kamerstukken II 2025/26 29023, nr. 591
[8] Kamerstukken II 2025/26 2025Z21048
[9] Kamerstukken II 2025/26 32849, nr. 264
[10] Kamerstukken II 2025/26 32849, nr. 278